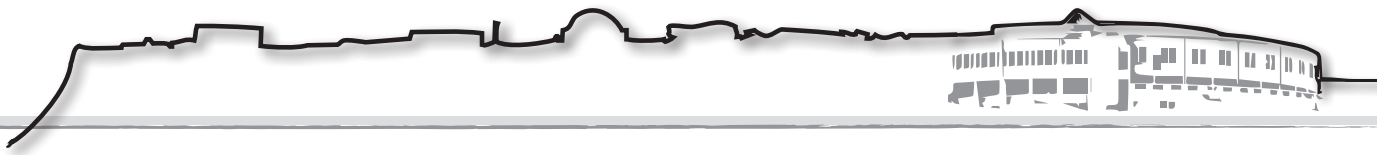

διάλογοι

ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

Φοιτητική εργασία: Μια αναγκαστική «ποιοτική» αλλαγή στις σπουδές

Σε μία νέα «ποιοτική» φάση έχουν περάσει οι σπουδές των φοιτητών (και) στο Ρέθυμνο, απ' τα χρόνια της οικονομικής κρίσης και των μνημονίων - την περασμένη δεκαετία έως και σήμερα. Υπολογίζεται ότι ένας στους δύο(!) εργάζεται για να εξασφαλίσει το εισόδημά του ή και για να ελαφρύνει τον οικογενειακό προϋπολογισμό - ειδικά όταν προέρχεται από άλλη πόλη και είναι μακριά από το πατρικό του. Και όλα αυτά σε ένα δυστοπικό εργασιακό περιβάλλον που γίνεται ολοένα και πιο ευέλικτο όσον αφορά στις εργασιακές σχέσεις, μια κατάσταση φυσικά που δεν σχετίζεται μόνο με το Ρέθυμνο, αλλά με όλη την Ευρώπη και τον κόσμο.

■ Επιμέλεια: **ΑΝΤΩΝΗΣ ΡΑΦ. ΠΑΝΤΙΝΑΚΗΣ**

«Φοιτήτριες και φοιτητές εργάζονται πρωί ή/και βράδυ (κάποιες φορές νυχθημερόν) για να βγάλουν τα έξοδα του μήνα, κάτι που ωστόσο επιβαρύνει τις σπουδές τους: τις πάει πιο πίσω, με αποτέλεσμα να μακραίνει το διάστημα ως την αποφοίτησή τους. Η επιλογή τους όμως, παρόλα τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν, είναι αξιέπαινη και έχει και κάποιες θετικές πλευρές όπως ότι δένονται περισσότερο με την τοπική κοινωνία και γνωρίζουν τους ανθρώπους της. Κάποιοι επιλέγουν να μείνουν ως αποτέλεσμα κάποιων επαγγελματικών προοπτικών που ανοίγεται, κάποιοι άλλοι όμως έρχεται η στιγμή να αποχωριστούν την πόλη. Σε αυτό το πλαίσιο είναι σημαντικό να αναδειχθεί η δυσκολία σε σχέση με το παρελθόν για τη σωστή παρακολούθηση και ολοκλήρωση των σπουδών, τις θέσεις και απόψεις που έχουν οι εκπρόσωποι των θεσμών και των φορέων, καθώς και των ίδιων των ανθρώπων που βιώνουν τη σκληρή καθημερινότητα του να δουλεύεις και να σπουδάζεις.

Νεαρές φοιτήτριες και νεαροί φοιτητές, εργάζονται πρωί ή και βράδυ (καμιά φορά νυχθημερόν) για να βγάλουν τα έξοδα του μήνα, κάτι που ωστόσο επιβαρύνει τις σπουδές τους: τις πάει πιο πίσω, με αποτέλεσμα να μακραίνει το διάστημα ως την αποφοίτησή τους. Η επιλογή τους όμως, παρόλα τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν,

είναι αξιέπαινη και έχει και κάποιες θετικές πλευρές όπως ότι δένονται περισσότερο με την τοπική κοινωνία και γνωρίζουν τους ανθρώπους της. Κάποιοι επιλέγουν να μείνουν ως αποτέλεσμα κάποιων επαγγελματικών προοπτικών που ανοίγεται, κάποιοι άλλοι όμως έρχεται η στιγμή να αποχωριστούν την πόλη. Σε αυτό το πλαίσιο είναι σημαντικό να αναδειχθεί η δυσκολία σε σχέση με το παρελθόν για τη σωστή παρακολούθηση και ολοκλήρωση των σπουδών, τις θέσεις και απόψεις που έχουν οι εκπρόσωποι των θεσμών και των φορέων, καθώς και των ίδιων των ανθρώπων που βιώνουν τη σκληρή καθημερινότητα του να δουλεύεις και να σπουδάζεις.

Για αυτό το μείζον κοινωνικό ζήτημα που άπτεται του οικογενειακού προγραμματισμού, των ισών ευκαιριών και της αξιοποίησης των νέων ανθρώπων που σχετίζεται άμεσα με το μέλλον της χώρας - πάντα πρέπει να έχουμε υπόψη μας το brain drain - μίλησαν στα «ΡΝ» αντιπρύτανης Προγραμματισμού, Διοικητικών Υποθέσεων

και Φοιτητικής Μέριμνας του Πανεπιστημίου Κρήτης Καθηγητής Οικονομικών, κ. Δημήτρης Μυλωνάκης, ο πρόεδρος του Συλλόγου παραλιακής ζώνης, κ. Βαγγέλης Μπικάκης και δύο φοιτήτριες που καταθέτουμε τις μαρτυρίες τους ανώνυμα.

Επειδή οι προσεγγίσεις και τα βιώματα είναι διαφορετικά για κάθε πλευρά, είναι εύλογο ότι το ευαίσθητο αυτό θέμα, που εμπλουτίζεται με το κείμενο-παρέμβαση του πρώην διευθυντή της Δημοσίας και της Πανεπιστημιακής Βιβλιοθήκης Ρεθύμνου, κ. Μιχάλη Τζεκάκη, δεν εξαντλείται σε καμιά περίπτωση στο παρόν ρεπορτάζ, αλλά αποτελεί το πρόπλασμα για έναν πιο ουσιαστικό και εποικοδομητικό διάλογο για την συνδρομή στους νέους ανθρώπους που αναγκάζονται να σπουδάζουν και να δουλεύουν ταυτόχρονα, καθώς και την επισήμανση των επιτηδευμένων εργασιακών στρεβλώσεων, επιβραβεύοντας παράλληλα τους συνεπείς με το νόμο επαγγελματίες, που εμφορούνται από κοινωνική και επιχειρηματική συνείδηση.

■ Η ανάγκη μεγαλύτερης στήριξης

«Ουσιαστικά, πλέον, μετά την κρίση έχουμε μπει σε μια ποιοτικά νέα φάση σε ό,τι αφορά τους φοιτητές. Αυτό έχει να κάνει και με τη συγκυρία και με το γεγονός ότι τα εισοδήματα των Ελλήνων πολιτών έχουν μειωθεί

δραματικά. Από την άλλη, το κόστος της φοιτητικής ζωής -αν ο φοιτητής ζει εκτός της πόλης που ζουν οι γονείς του- είναι δυσβάσταχτο» παρατήρησε ο κ. Μυλωνάκης. «Δείτε τους μισθούς: Ένας μισθός 1.000 ευρώ θεωρείται υψηλός. Και το μέσο κόστος ενός φοιτητή κυμαίνεται από 700 ευρώ, πώς μπορεί μία μισθουλήρητη οικογένεια να συντηρήσει ένα φοιτητή εκτός της πόλης που κατοικεί;» αναρωτήθηκε. «Οπότε, εξ αυτού του γεγονότος, πολλοί φοιτητές αναγκάζονται να δουλεύουν που δίδεται στον κ. Μυλωνάκη είναι το ποσοστό των εργαζόμενων φοιτητών είναι πολύ υψηλό.

«Πιθανόν ο ένας στους δύο, ίσως και παραπάνω, αυτή τη στιγμή να δουλεύει» σημειώνει ο καθηγητής του Πανεπιστημίου Κρήτης προσθέτοντας: «Αυτό έχει σημαντικές επιπτώσεις και στην ακαδημαϊκή πορεία των φοιτητών, γιατί όπως καταλαβαίνετε οι φοιτητές δουλεύουν κυρίως στην εστίαση (σε καφετέριες, σε μπαρ), οι οποίες είναι και δύσκολες δουλειές, κουραστικές. Οπότε, εάν είναι κατά τη διάρκεια της ημέρας η δουλειά, θα χάσει κάποια μαθήματα. Αν είναι κατά τη διάρκεια της νύχτας, αντίστοιχα, πώς θα σηκωθεί το πρωί να πάει στα μαθήματά του; Κι όλο αυτό έχει σημαντική επίπτωση και στην ακαδημαϊκή πορεία των φοιτητών. Δηλαδή, λόγω

του ότι δουλεύουν δεν μπορούν να ολοκληρώσουν στα τέσσερα χρόνια, άρα πάνε στα πέντε, στα έξι κλπ. Ένας από τους παράγοντες που έχουμε αύξηση των ετών αποφοίτησης των φοιτητών είναι κι αυτός». Ο κ. Μυλωνάκης έκανε λόγο για ένα «σημαντικό κοινωνικό φαινόμενο», σχετικά καινούργιο: «Πριν από 15-20 χρόνια δεν υπήρχε αυτό. Οι περισσότεροι φοιτητές μπορούσαν να ολοκληρώσουν τις σπουδές τους χωρίς να χρειαστεί να εργαστούν. Ως τέτοιο φαινόμενο πρέπει να το δει και η πολιτεία. Οι οικογένειες των φοιτητών αυτή τη στιγμή που σπουδάζουν σε διαφορετικές πόλεις από τον τόπο κατοικίας των γονιών τους, χρειάζονται στήριξη μεγαλύτερη από αυτή που παρέχεται αυτή τη στιγμή» υποστηρίζει ο Αντιπρύτανης Προγραμματισμού, Διοικητικών Υποθέσεων και Φοιτητικής Μέριμνας του Πανεπιστημίου Κρήτης, αναφέροντας βεβαίως: «Υπάρχει κάποια στήριξη. Εμείς με τις υπάρχουσες υποδομές, μπορούμε να φιλοξενήσουμε γύρω στα 300 παιδιά στις φοιτητικές κατοικίες, κάτι που μειώνει το κόστος. Επίσης, αρκετοί φοιτητές δικαιούνται ένα επίδομα 1.000 ευρώ για το νοίκι. Αυτό είναι ένα βοήθημα, αλλά δεν νομίζω ότι είναι αρκετό. Αν θέλουμε οι φοιτητές μας να μην αποσπώνται από τα ακαδημαϊκά τους καθήκοντα, νομίζω ότι χρειάζεται η Πολιτεία να συνδράμει πολύ περισσότερο».

«Το Ρέθυμνο είναι ένας φιλότιμος τόπος. Βοηθάει και αγκαλιάζει το φοιτητή πάρα πολύ γρήγορα και τον αφοσιώνει στην κοινωνία. Είναι και κάτι που αναγνωρίζουν τα παιδιά: το πρώτο πράγμα που εισπράττουν είναι η φιλοξενία. Και μετά που θα φύγουν -όσοι φύγουν- λένε ότι το Ρέθυμνο από ασκήδασος είτε στον εμπορικό τομέα» συμπληρώνει ο κ. Μπικάκης και καταλήγει ως εξής:

■ Μαρτυρίες φοιτητών

Δίσταται οι απόψεις των φοιτητών γύρω από το κομμάτι της εργασίας. Οι μαρτυρίες - εμπειρίες τους έχουν και θετικό και αρνητικό πρόσημο.

Τελειόφοιτη της Σχολής Κοινωνικών Επιστημών, που επέλεξε να κρατήσει την ανωνυμία της, μας είπε: «Στο πρώτο έτος της φοίτησης μου στο Ρέθυμνο, αναζητούσα δουλειά για να μην επιβαρύνω οικονομικά την οικογένειά μου. 18 χρονών τότε, δεν είχα κάποια προϋπηρεσία και οι απορρίψεις ήταν πολλές. Καταφέρνω και βρίσκω δουλειά στον χώρο της εστίασης. Ήμουν αναβόμαδος δούλευα κανονικά χωρίς να πληρώνομαι, με τη δικαιολογία ότι είμαι δοκιμαστική. Ήμουν ανασφάλιστη, όπως και οι υπόλοιποι εργαζόμενοι. Τα χρήματα ήταν πολύ λίγα και μάλιστα όταν δεν είχε πολλή δουλειά ο εργοδότης αρνούνταν να μας πληρώσει ολόκληρο το μεροκάματο, χωρίς να έχει συμφωνηθεί κάτι τέτοιο. Να αναφέρω πως και οι συνάδελφοί ήταν επίσης φοιτητές, η εκμετάλλευση από το μέρος του εργοδότη είναι εμφανής. Εγώ αναγκάστηκα να αναζητήσω μια δεύτερη δουλειά, με αποτέλεσμα να αφήσω τις σπουδές μου. Και στη δεύτερη δουλειά ο εργοδότης είχε το ίδιο σκεπτικό, η ψυχολογία μου ήταν κακή. Με την βοήθεια της οικογένειάς μου άφησα και τις δύο δουλειές και αφοσιώθηκα στην σχολή μου».

Μια άλλη φοιτήτρια, η Δ. Σ. μάς είπε: «Ως φοιτήτρια έχω αναζητήσει πολλές φορές εργασία για βιοποριστικούς λόγους. Έχω κάποιες κακές εμπειρίες, κάποιες αδιάφορες και κάποιες καλές. Θα ήθελα να εστιάσω στις καλές, που με προσέφεραν γνώσεις και με έμαθαν πως να προσεγγίζω τους γύρω μου καλύτερα. Όταν ήμουν στο 1ο έτος, ήμουν ένα εσωστρεφές παιδί και δεν είχα βρει τον τρόπο μου να εκφράζομαι, ώστε να κοινωνικοποιηθώ. Όταν άρχισα να εργάζομαι σιγά - σιγά αυτό άλλαξε. Η εργασία με βοήθησε να συνεργάζομαι με τους ανθρώπους. Επίσης η δουλειά με έκανε να ανταπεξέρχομαι καλύτερα και στις υποχρεώσεις μου με την σχολή, έχοντας ένα πρόγραμμα. Ως εργαζόμενη φοιτήτρια έχω να πω ότι πέρα από τις δυσκολίες που έχει να συνδυάσω δουλειά και σπουδές, είναι σημαντική η εργασία καθώς είμαι προετοιμασμένη για το μέλλον. Είμαι προετοιμασμένη, γνωρίζοντας τις δυνατότητές μου, να υπερασπιστώ τα δικαιώματά μου. Η κατάρτιση που λαμβάνω από την σχολή είναι θεωρητική, με την εργασία μπόρνα να αξιοποιήσω πρακτικά τις γνώσεις μου».

■ Το Ρέθυμνο που μένεις (μόνιμα) ή ...πάντα επιστρέφεις!

Ο πρόεδρος του Συλλόγου παραλιακής ζώνης, Βαγγέλης Μπικάκης σημειώνει πως «ένα αρκετά μεγάλο και σημαντικό κομμάτι στο εργατικό δυναμικό είναι φοιτητές στην πόλη μας. Είναι η ηλικία τους τέτοια, την οποία ηλικία έχει ανάγκη ο χώρος ειδικά της διασκέδασης. Αν είναι λίγο φιλότιμο το παιδί που επιλέγεται να δουλέψει, μαθαίνει πάρα πολύ γρήγορα και γίνεται ένας πάρα πολύ καλός

υπάλληλος». Όπως σχολιάζει ο ίδιος, «πραγματικά, τα περισσότερα παιδιά που δουλεύουν βγάζουν το ψωμί τους. Είναι προς τιμήν τους κιόλας που προσπαθούν να βοηθήσουν την οικογένειά τους στο οικονομικό κομμάτι, να σπουδάζουν και παράλληλα να δουλεύουν για να μην επιβαρύνουν τους γονείς τους ή να τους επιβαρύνουν όσο λιγότερο γίνεται».

Πολλοί φοιτητές, ξεκινώντας από την εστίαση και τη διασκέδαση, έμειναν στο Ρέθυμνο μόλιμα. «Και πολλοί φοιτητές έχουν αναπτυχθεί επαγγελματικά, έχουν προχωρήσει τη ζωή τους κι έχουν κάνει δική τους δουλειά, είτε στον τομέα της εστίασης και της διασκέδασης είτε στον εμπορικό τομέα» συμπληρώνει ο κ. Μπικάκης και καταλήγει ως εξής:

«Το Ρέθυμνο είναι ένας φιλότιμος τόπος. Βοηθάει και αγκαλιάζει το φοιτητή πάρα πολύ γρήγορα και τον αφοσιώνει στην κοινωνία. Είναι και κάτι που αναγνωρίζουν τα παιδιά: το πρώτο πράγμα που εισπράττουν είναι η φιλοξενία. Και μετά που θα φύγουν -όσοι φύγουν- λένε ότι το Ρέθυμνο από ασκήδασος είτε στον εμπορικό τομέα» συμπληρώνει ο κ. Μπικάκης και καταλήγει ως εξής:

Η απασχόληση των φοιτητών στη Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Κρήτης

■ Του **ΜΙΧΑΛΗ ΤΖΕΚΑΚΗ***

πιστημίων του Δυτικού Κόσμου (Ηνωμένες Πολιτείες, Ευρώπη). Ο θεσμός αυτός εφαρμόζεται με ιδιαίτερη επιτυχία στον τομέα των Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών επιδιώκοντας: - Την καλύτερη αξιοποίηση του προσωπικού, το οποίο απαλλασσόμενο από ορισμένες χρονοβόρες ρουτίνες οι οποίες μπορούν να ανατεθούν σε φοιτητές, όπως ενδεικτικά: διεξαγωγή του δανεισμού, επανατοποθέτηση των βιβλίων και των περιοδικών των βιβλίων από τα τραπέζια του αναγνωστήριου ή των επιστροφών από το δανεισμό -μια χρονοβόρα διαδικασία η οποία πρέπει να γίνεται δυο φορές τουλάχιστον την ημέρα σε καθημερινή βάση-, εποπτεία του αναγνωστήριου, κλπ. Με τον τρόπο αυτό το τακτικό προσωπικό θα

μπορεί να ασχοληθεί με εργασίες όπως καταλογογράφηση-τεκμηρίωση, παραγγελίες, οικονομική διαχείριση, παραγγελίες, διαδανεισμό, εκπαίδευση και καθοδήγηση των φοιτητών στην καλύτερη αξιοποίηση του υλικού της βιβλιοθήκης κλπ, εργασίες δηλαδή που απαιτούν εξειδικευμένο προσωπικό. - Την εξοικείωση των φοιτητών με το υλικό της βιβλιοθήκης και τις πρακτικές που η βιβλιοθήκη τους εφαρμόζει. Αν ληφθεί υπόψη ότι οι πρακτικές που χρησιμοποιούνται τα τελευταία χρόνια και από τις Ελληνικές Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες ακολουθούν διεθνή πρότυπα

(standards) η γνώση των προτύπων που χρησιμοποιεί η βιβλιοθήκη τους είναι πολύτιμη κατά τις μεταπτυχιακές τους σπουδές στην ημεδαπή ή την αλλοδαπή, αφού οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες ακολουθούν τα ίδια πρότυπα. - Προσφέρει τη δυνατότητα σε μια όχι και τόσο ευκαταφρόνητη κατηγορία φοιτητών, με περιορισμένες δυνατότητες οικογενειακό προϋπολογισμό να συνεχίσουν τις σπουδές τους. - Στα Ελληνικά Πανεπιστήμια, δυστυχώς, δεν προσφέρεται η δυνατότητα απασχόλησης φοιτητών, στη βιβλιοθήκη του ιδρύματός

του φοιτητών. Με άλλα δηλαδή λόγια οι πανεπιστημιακές βιβλιοθήκες δεν μπορούν να προσλάβουν σε εποχιακή βάση φοιτητές τους ιδρύματός τους. Ειδικά για τη Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Κρήτης η αδυναμία απασχόλησης φοιτητών αποτελεί μείζον πρόβλημα, διότι η ανάπτυξη της Βιβλιοθήκης στηρίχθηκε σε προσωπικό που προσλήφθηκε ad hoc με βάση τα αναπτυξιακά προγράμματα της περιόδου 1990-2015 2° και 3° ΚΠΣ (Κοινωνικό Πλαίσιο στήριξης), και ιδίως το ΕΠΕΑΕΚ, δηλαδή, το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του 3ου ΚΠΣ, το οποίο σχεδιά-

στηκε για την Εκπαίδευση και την Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση με βασικό, εκπεφρασμένο από την Πολιτεία, στόχο να ανταποκριθεί η Ελλάδα στις προκλήσεις που διαμορφώνονταν διεθνώς με την ανάπτυξη των νέων τεχνολογιών. Αυτό όμως σημαίνει ότι το 90% του προσωπικού της Βιβλιοθήκης στο Ρέθυμνο και το Ηράκλειο έχει προσληφθεί με συμβάσεις αρχικά περιορισμένου χρόνου οι οποίες τελικά με το σωτήριο για τις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες Προεδρικό Διάταγμα 164/1894 (νόμος Παυλόπουλου), μετατράπηκαν σε συμβάσεις αορίστου χρόνου.

Όμως οι εν λόγω συμβάσεις αορίστου χρόνου έχουν προσωπική χαρακτηρισμό, πράγμα που σημαίνει ότι με την αποχώρηση των υπαλλήλων αυτών οι συγκεκριμένες θέσεις χάνονται για το Ίδρυμα και φυσικά για τη Βιβλιοθήκη. Το γεγονός αυτό αποτελεί μια χαινώσα πληγή για όλες τις Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες της χώρας, που νομοθεσιακά τις οδηγεί στις προ των ΕΠΕΑΕΚ τριτοκοσμικές καταστάσεις. Με άλλα λόγια πάλι χαμένους οι τεράστιες επενδύσεις που έγιναν στις Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες μέσω των Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων τα τελευταία χρόνια. Επομένως η δυνατότητα της Βιβλιοθήκης να απασχολήσει φοιτητές έχει έτσι κι αλλιώς καιρία σημασία, ιδιαίτερα στις μέρες μας γιατί ανακουφίζει το τακτικό προσωπικό, που όπως είπαμε πιέζεται έντονα εξ αιτίας της αποχώρησης συναδέλφων του με προσωπικές συμβάσεις και της συνεπαγόμενης αδυναμίας αντικατάστασής τους. Με βάση τα παραπάνω προκύπτουν δύο ζητήματα η αντιμετώπιση των οποίων έχει επείγοντα χαρακτήρα: i. Να δοθεί η δυνατότητα στις Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες, ώστε να μπορούν να προσλαμβάνουν φοι-

τητές με εποχιακές συμβάσεις. ii. Να αντιμετωπιστεί άμεσα το ζήτημα των προσωπικών θέσεων, να μετατραπούν δηλαδή σε νομοθετημένες θέσεις τακτικού προσωπικού, μέσω του Εσωτερικού Οργανισμού του Πανεπιστημίου Κρήτης, ώστε να προκηρύσσεται η πλήρωσή τους μετά την αποχώρηση των υπαλλήλων της κατηγορίας αυτής. Ο σημερινός διευθυντής της Βιβλιοθήκης, κ. Μανώλης Κουκουράκης, γνωρίζει καλύτερα παντός άλλοι σε βάθος και τα δύο αυτά ζητήματα. Αυτό όμως δεν αρκεί. Η τακτοποίηση ενός τέτοιου θεσμικού ζητήματος που εκκρεμεί από το 1982 (Νόμος Πλαίσιο), απαιτεί ισχυρή πολιτική βούληση εκ μέρους της Πρυτανείας. Θέλω να επισημάνω ότι ο Αντιπρύτανης κ. Κωνσταντίνος Σπανουδάκης, που έχει δείξει έμπρακτα το ενδιαφέρον του για τη Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου μας, θα θελήσει να αναλάβει μια τέτοια πρωτοβουλία αξιοποιώντας την εμπειρία και την τεχνονομία του σημερινού διευθυντή της Βιβλιοθήκης κ. Μανώλη Κουκουράκη.

* Ο Μιχάλης Τζεκάκης είναι πρώην διευθυντής της Δημοσίας και της Πανεπιστημιακής Βιβλιοθήκης Ρεθύμνου